



**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

SPRENDIMAS

**DĖL LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTO DIREKTORĖS PROF. DR. JOLANTOS
ZABARSKAITĖS AKADEMINĖS ETIKOS PAŽEIDIMŲ**

2017 m. lapkričio 28 d. Nr. SP-24

Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – Kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų (toliau – Nuostatai), patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu, išnagrinėjo Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. vasario 17 d. gautą pareiškėjo Ž. M. (toliau – pareiškėjas)¹ skundą (toliau – skundas) dėl galimų Lietuvių kalbos instituto (toliau – LKI) darbuotojo L. V. (toliau – LKI darbuotojas²) akademinės etikos pažeidimų ir pateiktą medžiagą. Kontrolierius, vadovaudamasis Įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 1 punktu, 2017 m. gegužės 19 d. priėmė sprendimą Nr. SP-14 „Dėl Ž. M. 2017 m. vasario 14 d. skundo“ (toliau – Sprendimas). Pareiškėjas 2017 m. birželio 19 d. apskundė Sprendimą Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (toliau – Ginčų komisija), kurią sudarė Vytautas Kurpuvesas (komisijos pirmininkas), Vaidas Milius ir Zita Smirnovienė (pranešėja). Ginčų komisija 2017 m. liepos 18 d. sprendimu Nr. 3R-204 (AG-161/04-2017) Kontrolieriaus Sprendimą panaikino ir įpareigojo skundą išnagrinėti iš naujo. Kontrolierius, atsižvelgdamas į Ginčų komisijos sprendimą ir į naujai paaiškėjusias aplinkybes, Skundą išnagrinėjo iš naujo.

Kontrolierius 2017 m. gegužės 19 d. Sprendime nustatė:

Pareiškėjas skundžia LKI darbuotojo veiksmus, kurie galimai pažeidė akademinę etiką. Pareiškėjas nurodė, kad „2015 metų pabaigoje LMT [Lietuvos mokslo taryba]³ paskelbė kvietimą <...> mokslo ir studijų institucijoms teikti paraiškas leidinių leidybai finansuoti. <...> Lietuvių kalbos institutas pagal šį kvietimą į LMT pateikė <...> paraiškas: LEI-15011, LEI-15034, LEI-15037, LEI-15073, LEI-15086, LEI-15147, LEI-15157, LEI-15170, LEI-15174, LEI-1584. LMT nusprendė finansuoti tik LEI-15011, LEI-15034 ir LEI-1584. Būtent LEI-1584 paraiška ir buvo teikta [LKI darbuotojo] <...>. Vadovaujantis [LKI] Mokslo tarybos reglamento 4.12. punktu LKI MT [LKI Mokslo taryba] tvirtina Instituto vardu leidžiamus neperiodinius leidinius <...>. Pažymėtina, kad LKI MT iki šio skundo pateikimo dienos minėto leidinio nėra svarsčiusi ir nėra tvirtinusi. 2017-02-14

¹Kontrolieriaus sprendimo tekste „pareiškėjas“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

²Kontrolieriaus sprendimo tekste „darbuotojas“ apibendrintai, nesiejant su asmens lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

³ Čia ir toliau laužtiniuose skliaustuose – Tarnybos pastabos.

vykusiame LKI MT posėdyje [LKI darbuotojas] pažymėjo, kad LEI-1584 [LEI-15184] numatyti spausdinti leidiniai neišleisti iki 2015-12-31, o vienas leidinys išleistas jo nesvarsčius berods 2017 vasario 12 ar 13, t. y. praėjus paraiškoje ir finansavimo sąlygose nustatytam terminui daugiau nei vienerius metus. Atsižvelgiant į tai kyla pagrįstos abejonės, kad [LKI darbuotojas] galėjo pažeisti ne tik [LKI] Mokslo tarybos <...> darbo reglamento nuostatas <...>, [LKI] Akademinės etikos kodekso nuostatas bet ir viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančius teisės aktus. Viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojantys teisės aktai galėjo būti pažeisti, nes su leidinius numatančiu juridiniu asmenių leidybos (bendradarbiavimo) sutartis buvo sudaryta galimai visai neatliekant viešųjų pirkimų procedūrų.“⁴

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad [LKI darbuotojas] yra „taip pat Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT) [ekspertas] (šios pozicijos duomenų tikslumo patvirtinti negaliu). Tačiau jeigu ši faktinė aplinkybė, kad [LKI darbuotojas] yra ir LMT [ekspertas], t. y. [susijęs] su LMT ne tik per šeimyninį ryšį <...> išsiplėčia šio skundo nagrinėjimo ribos. Tokiu būdu [LKI darbuotojo] veiksmai vertintini ne tik ar [jis] nepažeidė akademinės etikos ir kitų teisės aktų nuostatas Lietuvių kalbos institute, bet ir Lietuvos mokslo taryboje.“

Be to, pareiškėjas nurodė, kad galimai buvo pažeisti „Lietuvių kalbos instituto Akademinės etikos kodekso 6.1., 6.4., 7.3. punkta. Kartu galėjo būti pažeistos iš atitinkamos LMT akademinės etikos kodekso nuostatos.“

Pareiškėjas Kontrolieriaus prašo:

„<...> informuoti mokslo ir studijų institucijas ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie asmenis, padariusius akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus;

<...> rekomenduoti mokslo ir studijų institucijoms atšaukti sprendimą, priimtą remiantis akademinę etiką ir procedūras reglamentuojančiais dokumentais;

<...> rekomenduoti darbuotojui atsisakyti dalyvauti vykdomame mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos projekte;

<...> informuoti už atitinkamą sritį atsakingą instituciją apie nukentėjusius nuo akademinės etikos ir (arba) procedūrų pažeidimų asmenis (autorius);

<...> informuoti Viešųjų pirkimų tarnybą, Valstybės kontrolę ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą apie galimus viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimus, o taip pat galimą sukčiavimo atvejį neteisėtai, apgaulės būdu gaunant LMT finansavimą. Be to informuoti Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją apie galimus LMT ir kitų institucijų susijusių asmenų viešųjų ir privačiųjų interesų konfliktą.“

Pareiškėjas 2017 m. vasario 17 d. kartu su skundu pateikė žurnalo „Naujasis Židinys-Aidai“ redakcijos narių sąrašą, kuriame įrašytas LMT darbuotojas.

Pažymėtina, kad Kontrolierius skundo aplinkybes vertina ir sprendimą priima pagal kompetenciją, nustatytą Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnyje, todėl procedūrų, nustatytų LKI vidaus teisės aktuose, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų galimų pažeidimų ir Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT) ir LMT darbuotojų veiksmų nevertino.

Kontrolierius 2017 m. vasario 22 d. raštu Nr. S-82 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į LKI prašydamas pateikti:

„1) LKI įstatus;

2) teisės aktus, reglamentuojančius LKI Mokslo tarybos veiklą ir LKI leidinių tvirtinimo tvarką;

3) LKI akademinės etikos kodeksą;

⁴ Čia ir toliau sprendime cituojama kalba – netaisyta.

- 4) 2017 m. vasario 14 d. vykusio LKI Mokslo tarybos posėdžio protokolą ir garso įrašą;
- 5) paraišką Nr. LEI-1584 dėl leidinių leidybos finansavimo Lietuvos mokslo tarybai;
- 6) LKI bendradarbiavimo sutartis su VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“.

LKI 2017 m. kovo 8 d. raštu Nr. (1.8) S-72 „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – LKI raštas Nr. (1.8) S-72) informavo, kad „LKI mokslo tarybos posėdžiai nėra įrašomi, taiga neturime galimybės pateikti <...> garso įrašo.“ ir pateikė kitą prašomą informaciją:

- 1) LKI įstatų kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;
- 2) LKI mokslo tarybos reglamento, patvirtinto 2016 m. vasario 9 d. LKI mokslo tarybos nutarimu Nr. 22, kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;
- 3) LKI leidinių tvirtinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2011 m. gruodžio 20 d. LKI mokslo tarybos nutarimu Nr. 10, kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;
- 4) LKI Akademinės etikos kodekso, patvirtinto LKI direktoriaus 2011 m. gegužės 5 d. potvarkiu Nr. 5 (toliau – LKI Akademinės etikos kodeksas), kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;

5) 2017 m. vasario 14 d. vykusio LKI mokslo tarybos posėdžio protokolo kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;

6) paraiškos Nr. LEI-15184 dėl leidinių leidybos finansavimo kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu;

7) 2015 m. lapkričio 27 d. pasirašytos LKI ir VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“ Partnerystės sutarties kopiją, patvirtintą atsakingo asmens parašu.

Tarnyboje 2017 m. vasario 22 d. gautas pareiškėjo el. laiškas, kuriame pareiškėjas nurodė, kad „Šiuo elektroniniu laišku siunčiu skundo tyrimui reikalingus duomenis.“ Minėtu el. laišku pareiškėjas pateikė:

1) ilgalaikės institucinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programos metinę ataskaitą, nepatvirtintą atsakingų asmenų parašais;

2) tikslinio kvietimo teikti prašymus gauti paramą lediniams išleisti finansuojamų prašymų sąrašus, patvirtintus LKI mokslo tarybos pirmininko 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. V-289, nepatvirtintus atsakingų asmenų parašais ir be pasirašytos minėto įsakymo kopijos;

3) LKI Akademinės etikos kodeksą, patvirtintą 2011 m. gegužės 5 d. LKI direktoriaus potvarkiu Nr. 5;

4) tikslinio kvietimo teikti prašymus gauti paramą leidiniams išleisti konkursui pateiktų paraiškų sąrašą, nepatvirtintą atsakingų asmenų parašais;

5) paraiškos Nr. LEI-15184 kopiją, nepatvirtintą atsakingų asmenų parašais.

Kontrolierius 2017 m. gegužės 11 d. raštu Nr. S-230 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į LKI, prašydamas „pateikti visus leidinių, nurodytų LKI paraiškoje Nr. LEI-15184 dėl leidinių leidybos finansavimo, skirtoje Lietuvos mokslo tarybai, leidybos darbų užsakymą ir pirkimą patvirtinančius dokumentus“.

LKI 2017 m. gegužės 15 d. raštu Nr. (1.8) S-152 „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad „<...> pagal paraišką Nr. LEI-15184 buvo išleistas vienas leidinys – kolektyvinė monografija <...>. Projektas buvo vykdytas pagal partnerystės sutartį, su partneriu VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“. Partneriu šis subjektas pasirinktas kaip reikiamą patirtį turinti nekomercinė leidykla <...>. Pagal 2015 m. lapkričio 27 d. Partnerystės sutartį Nr. 15LKI-5 <...> LKI įsipareigojo parengti leidinį, pateikti paraišką leidiniui finansuoti ir administruoti finansavimo išlaidas <...>. VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“ įsipareigojo išleisti Leidinį, sumokėti išlaidas, tenkančias leidybai <...>. LKI turėjo pervesti partneriui tenkančią lėšų dalį pagal jo pateiktus finansinės atskaitomybės dokumentus <...>.“

2015 m. gruodžio 18 d. VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“, vykdydamas Sutartį, pateikė Lėšų panaudojimo ataskaitą ir sąskaitą išlaidų kompensavimui. LKI pervedė pateiktuose dokumentuose nurodytas sumas VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“. Abi šalys įvykdė savo įsipareigojimus pagal Sutartį, o ataskaita apie lėšų panaudojimą buvo pateikta leidinį finansavusiai institucijai – Lietuvos mokslo tarybai.“ Pažymėtina, kad Partnerystės sutartį LKI vardu pasirašė LKI direktorė Jolanta Zabarskaitė.

Kontrolierius 2017 m. gegužės 11 d. raštu Nr. S-231 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į LMT, prašydamas:

„1) pateikti Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT) 2015 m. tikslinius kvietimus teikti prašymus gauti paramą leidiniams išleisti;

2) nurodyti ir pateikti teisės aktus, reglamentuojančius paraiškų / prašymų dėl leidinių leidybos finansavimo LMT teikimą, administracinį ir ekspertinį vertinimą, tvarką;

3) pateikti LKI paraišką Nr. LEI-15184 dėl leidinių leidybos finansavimo, skirtą LMT (toliau – LKI paraiška);

4) pateikti dokumentus, patvirtinančius administracinio ir ekspertinio vertinimo komisijos LKI paraiškai vertinti sudarymą, ir jos narių sąrašą;

5) pateikti dokumentus, patvirtinančius LKI paraiškos / prašymo administracinį ir ekspertinį vertinimą, ir sprendimą skirti paramą leidiniams išleisti;

6) pateikti visus LKI pateiktus finansinius dokumentus (sąskaitos, mokėjimo nurodymai ir kita), susijusius su LKI paraiškoje nurodytais leidiniais, jų leidyba ir finansavimu;

7) nurodyti datas, kada leidiniai, nurodyti LKI paraiškoje, turėjo būti išleisti ir buvo išleisti, ir pateikti tai patvirtinančius dokumentus;

8) nurodyti, kaip [LMT darbuotojas] buvo susijęs su LKI paraiškos administraciniu ir ekspertiniu vertinimu ir sprendimu dėl paramos leidiniams išleisti priėmimu.“

LMT 2017 m. gegužės 16 d. raštu Nr. 4S-529 „Dėl informacijos apie paraišką reg. Nr. LEI-15184“ (toliau – raštas Nr. 4S-529) pateikė prašomą informaciją ir nurodė, kad „[teikiame] paaiškinimus ir prašytus dokumentus pagal Jūsų prašyme nurodytą sąrašą:

1) <...> tikslinio kvietimo teikti prašymus gauti paramą leidiniams išleisti tekstas <...>.

2) Su parama susiję dokumentai nurodyti Tarybos svetainėje <...>. Pridedamas Paramos leidiniui išleisti ar įsigyti vadovėlio leidybos teises ir (ar) jį išleisti skyrimo tvarkos aprašas <...>.

3) <...> [LKI] paraiška reg. Nr. LEI-15184 <...>.

4) <...> pažymime, kad, paraiškos <...> administracinę patikrą atlieka Tarybos Mokslo fondas, o paramos leidybai paraiškų vertinimą – Tarybos pirmininko įsakymu patvirtinta komisija <...>. Pridedamas Tarybos pirmininko 2015 m. gruodžio 2 d. įsakymas Nr. V-278 „Dėl Paramos išleisti leidinį skyrimo Komisijos sudarymo“.

5) Pridedami dokumentai: Paramos išleisti leidinį skyrimo komisijos posėdžio 201[5] m. gruodžio 7 d. protokolo NR. PP-LEI-KO-01/15 išrašas ir Tarybos pirmininko 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. V-289 „Dėl paramos leidiniams išleisti 2015 m. konkurso finansuojamų ir rezervinių prašymų sąrašų patvirtinimo išrašas <...>.

6) Pridedami dokumentai: Sąskaita išlaidų kompensavimui <...> ir Lėšų panaudojimo ataskaita <...>.

7) <...> LKI paraiškoje reg. Nr. LEI-15184 planuota išleidimo data 2016 m. gruodžio 30 d. Ši data koreguota LKI pateiktu 2016 m. spalio 18 d. raštu reg. Nr. (1.8) S-371 „Dėl finansuojamo leidinio publikavimo datos“ <...>, kuriuo Taryba informuota, kad leidinio pirmas tomas bus išleistas 2017 m. sausio 30 d., o antras – 2017 m. spalio 30 d. Pagal Aprašą galutinis atsiskaitymas Tarybai numatytas tik išleidus leidinį.

8) <...> pažymime, kad pagal Aprašą administracinio ir ekspertinio paramos leidybai paraiškų vertinimo procedūrose funkcijų Tarybos komitetams, kurių vieno nariu yra [LMT darbuotojas], nėra nustatyta.“

Kontrolierius 2017 m. gegužės 11 d. raštu Nr. S-232 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į LKI darbuotoją, prašydamas „nurodyti, kokie santykiai sieja Jus ir [LMT darbuotoją].“

LKI darbuotojas 2017 m. gegužės 11 d. raštu „Atsakymas į Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus raštą S-232 dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad „[LMT darbuotojas] yra mano [sutuoktinis].“

Kontrolierius 2017 m. gegužės 19 d. Sprendime nurodė, kad „pagal kompetenciją negali nagrinėti skundo aplinkybių ir priimti sprendimo dėl galimų viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimų, todėl Kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių ir prašymo, skundo ar kito kreipimosi priėmimo faktą patvirtinančio dokumento formos patvirtinimo“ patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 10 punktu, kuriame nustatyta, kad „Asmens prašymo, adresuoto vienai institucijai, kai prašyme nurodyti klausimai priskiriami kelių institucijų kompetencijai, nagrinėjimą organizuoja ir į jį atsako prašymą gavusi institucija. Kitos institucijos, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje pagal kompetenciją atsako prašymą persiuntusiai institucijai.“, atitinkamą informaciją persiųs Viešųjų pirkimų tarnybai.“

Dėl Ginčų komisijos teiginių:

Ginčų komisija savo sprendime teigia, kad Tarnybos Sprendime „nėra padaryta jokių išvadų, ar [LKI darbuotojas] yra [išleidęs] leidinį, dėl kurio paduotas skundas, ir ar [išleisdamas] šį leidinį, dėl išleidimo tvarkos pažeidimo (jei tokie buvo) <...> nepažeidė [LKI] Akademinės etikos kodekso normų“.

Pažymėtina, kad Kontrolierius pagal Mokslo ir studijų įstatyme nustatytą kompetenciją negali nagrinėti ir vertinti galimų procedūrų pažeidimų, nustatytų ne institucijų akademinės etikos kodeksuose, todėl nevertino leidinio išleidimo procedūros atitikimo LKI Mokslo tarybos darbo reglamento nuostatomis ar kitiems vidaus teisės aktams.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal iki 2017 m. sausio 1 d. galiojusio Mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius <...> yra valstybės pareigūnas, nagrinėjantis skundus ir inicijuojantis tyrimus dėl akademinės etikos ir procedūrų pažeidimo“, Kontrolieriui buvo nustatyti įgaliojimai nagrinėti skundus ir inicijuoti tyrimus dėl visų procedūrų, t. y. ne tik dėl procedūrų, nustatytų mokslo ir studijų institucijų akademinės etikos kodeksuose. Pagal nuo 2017 m. sausio 1 d. galiojančio Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 1 dalį „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius <...> yra valstybės pareigūnas, nagrinėjantis skundus, pranešimus ir savo iniciatyva atliekantis tyrimus dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų, įtvirtintų mokslo ir studijų institucijų akademinės etikos kodeksuose, pažeidimų.“

Mokslo ir studijų įstatymo 11 dalyje taip pat nustatyta, kokius sprendimus Kontrolierius gali priimti išnagrinėjęs skundą (pranešimą) arba atlikęs tyrimą:

„1) informuoti pareiškėją, mokslo ir studijų institucijas ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie asmenis, padariusius akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus;

2) įpareigoti aukštojo mokslo kvalifikaciją suteikusia ir (arba) konkursą pareigoms eiti vykdžiusią instituciją atšaukti sprendimą dėl aukštojo mokslo kvalifikacijos suteikimo ir (arba) konkurso laimėtojo;

3) rekomenduoti mokslo ir studijų institucijoms atšaukti sprendimą, priimtą remiantis akademinę etiką ir procedūras reglamentuojančiais dokumentais;

4) rekomenduoti darbuotojui atsisakyti dalyvauti vykdomame mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projekte;

5) informuoti už atitinkamą valdymo sritį atsakingą instituciją apie nukentėjusius nuo akademinės etikos ir (arba) procedūrų pažeidimų asmenis (autorius);

6) informuoti teisėsaugos institucijas, jeigu nustatoma nusikalstamos veikos požymių;

7) kreiptis į teismą, jeigu nevykdomas šios dalies 2 punkte nurodytas kontrolieriaus įpareigojimas;

8) pripažinti skundą (pranešimą) nepagrįstu;

9) skundo (pranešimo) nagrinėjimą ar tyrimą nutraukti.“

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Ginčų komisija „nagrinėja skundus (prašymus) dėl centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus.“

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnio „Ginčai dėl teisės“ 2 dalyje nustatyta, kad „teismas nevertina ginčijamo teisės akto ir veiksmų (neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštarauja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus“.

Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nutartimi Nr. A-602-1249-12, „teismo nagrinėjimo dalyku administracinėje byloje yra sprendimo teisėtumas, t. y. ar sprendimas priimtas nepažeidžiant nustatytos procedūros, ar jos metu buvo imtasi visų priemonių tam, kad būtų nustatytos sprendimo priėmimui būtinos faktinės aplinkybės. Administracinis teismas netikrina sprendimo pagrįstumo ir tikslingumo.“

Atsižvelgiant į tai, kad Ginčų komisija „nagrinėja skundus (prašymus) dėl centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo“, darytina išvada, kad Ginčų komisijai vertinant individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumą, taikomas atitinkamos Administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatos.

Ginčų komisija, konstatuodama, kad Kontrolieriaus Sprendime nėra jokių išvadų, ar dėl galimų LKI leidinio išleidimo tvarkos pažeidimų nebuvo pažeistas LKI Akademinės etikos kodeksas, vertino Sprendimo turinį, neatsižvelgė į Kontrolieriaus kompetenciją nustatantį Mokslo ir studijų įstatymą, teismų praktiką ir kitus teisės aktus.

1. Ginčų komisija savo sprendime konstatavo, kad „pagal Viešojo administravimo įstatymo 23 str. 4 d., jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracines procedūras sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda

skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Todėl [Kontrolierius nurodydamas], kad kai kurių veiksmų nevertina dėl to, kad tai nepriskirta Tarnybos kompetencijai, pažeidė šią įstatymo nuostatą.“

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad „Administracinės procedūros sprendimas – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra“, 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „administracinė procedūra – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą.“ Šiuo atveju priimdamas sprendimą Kontrolierius vertino ir nagrinėjo LKI, kuris nėra viešojo administravimo subjektas⁵, veiksmus, todėl minėta įstatymo nuostata Kontrolieriaus Sprendimui priimti netaikoma.

Kontrolierius į Viešųjų pirkimų tarnybą (toliau – VPT) dėl galimų viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimų kreipėsi tą pačią dieną, kai priėmė sprendimą, t. y. iškart paaiškėjus aplinkybėms dėl galimo pažeidimo, kurio vertinimas nepriskiriamas Kontrolieriaus kompetencijai.

2. Ginčų komisija savo sprendime teigia, kad neoficialių duomenų nevertinimas „prieštarauja Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų 13 p. 1) pap., pagal kurią Tarnyba faktus turi teisę patikrinti savo iniciatyva“. Nuostatų 13 punkto 1 papunktyje nustatyta, kad Kontrolierius „nagrinėja pareiškėjų skundus ir savo iniciatyva atlieka tyrimus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų (veikimo ar neveikimo), kuriais pažeidžiama arba įtariama, kad gali būti pažeista, akademinė etika ir procedūros, pirmiausia akademinio sąžiningumo, akademinės laisvės, mokslo darbų vertinimo nešališkumo, lygių teisių dalyvauti konkursuose, etiško tarpusavio santykių principai; taip pat skundus dėl mokslo ir studijų institucijų vadovų ir padalinių administracijos vadovų piktnaudžiavimo akademinės etikos ir procedūrų srityje“. Atsižvelgdamas į Ginčų komisijos pastabą, Kontrolierius pažymi, kad nėra įpareigotas nagrinėti, vertinti ir remtis neoficialiais ir / ar anonimiškais duomenimis, todėl nagrinėdamas skundus, vadovaujasi objektyvumo principu ir savo nuožiūra sprendžia apie tai, kokie duomenys ir informacija yra reikalingi atlikti išsamų ir nešališką tyrimą sprendimui priimti.

Kontrolieriaus veiksmai po 2017 m. gegužės 19 d. Sprendimo priėmimo:

Kontrolierius 2017 m. gegužės 19 d. raštu Nr. S-250 „Dėl skundo persiuntimo“ kreipėsi į VPT nurodydamas aplinkybes dėl galimų viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimų, persiūsdamas Sprendimą ir prašydamas apie priimtus sprendimus informuoti Tarnybą.

VPT 2017 m. birželio 15 d. rašte Nr. 4S-1912 „Sprendimas neatrinkti pirkimo vertinti“ nurodė, kad pagal 2015 m. lapkričio 27 d. Partnerystės sutartį Nr. 15LKI-51 (toliau – Partnerystės sutartis), VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“ (toliau – Partneris) „vykdė kolektyvinės monografijos kūrimo mokslinę veiklą, ne leidybos paslaugas, todėl [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo] nuostatos šioms paslaugoms netaikomos“ ir informavo, kad „Pirkimas nebuvo atrinktas vertinti“.

Kontrolierius 2017 m. liepos 4 d. raštu Nr. S-302 „Dėl sprendimo neatrinkti pirkimo vertinti“ pakartotinai kreipėsi į VPT papildomai nurodydamas, kad „VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“ įsipareigojo

⁵ Studijų organizavimo ir vykdymo veikla neatitinka įstatymuose numatyto viešojo administravimo apibrėžimo, o aukštoji mokykla nėra viešojo administravimo subjektas (žr. 2010 m. vasario 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS442-37/2010; 2015 m.).

išleisti Leidinį, sumokėti išlaidas, tenkančias leidybai <...>.“ (pabraukta mūsų)“ ir prašydamas „įvertinti nurodytas aplinkybes ir nurodyti priežastis, dėl kurių Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos minėtoms paslaugoms netaikomos.“

VPT 2017 m. rugpjūčio 2 d. raštu Nr. 4S-2439 „Prašymas pateikti papildomą informaciją“ kreipėsi į Tarnybą prašydama „pateikti paaiškinimą bei patvirtinančius dokumentus, Perkančiosios organizacijos [LKI] pateiktus išlaidoms pagrįsti, pagal kuriuos Kontrolieriaus tarnyba sprendžia, kad perkančioji organizacija privalėjo vykdyti leidybos paslaugų viešąjį pirkimą.“

Kontrolierius 2017 m. rugpjūčio 14 d. raštu Nr. S-341 „Dėl prašymo pateikti papildomą informaciją“ pateikė VPT paaiškinimą, nurodydamas, kad:

1) LKI 2017 m. gegužės 15 d. raštu Nr. (1.8) S-152 „Dėl informacijos pateikimo“ **Kontrolieriui** nurodė, kad „VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“ įsipareigojo išleisti Leidinį, sumokėti išlaidas, tenkančias leidybai“⁶;

2) LKI 2017 m. birželio 9 d. raštu Nr. (1.8) S-188 „Dėl informacijos pateikimo“ **VPT** nurodė, kad „VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“ nebuvo leidybos darbus atliekantis ar paslaugas suteikiantis subjektas“;

3) LMT raštu Nr. 4S-529 Kontrolieriui pateikė 2015 m. spalio 14 d. paskelbtą Tikslinį kvietimą, pagal kurį pateikta paraiška Nr. LEI-15184. Jame nurodyta, kad „juridiniai asmenys, kurie atliks (atlieka) leidybos darbus ar paslaugas, nelaikomi partneriais, jų paslaugos perkamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis“.

Kontrolierius taip pat nurodė, kad kreipėsi į VPT „siekdamas išsiaiškinti, ar buvo vykdomas viešasis pirkimas, kai pagal Kontrolieriui žinomas aplinkybes, buvo privaloma jį vykdyti <...>. kontrolierius nekvestionuoja [VPT] sprendimo dėl tokio viešojo pirkimo, kuris galbūt net nebuvo vykdytas, rizikingumo.“

VPT 2017 m. rugsėjo 29 d. savo internetiniame tinklalapyje prie IV metų ketvirčio pateikė VPT Kontrolės skyriaus pirkimų vertinimo išvadą Nr. 4S-3039. Minėtoje išvadoje įvertinti dokumentai ir paaiškinimai, susiję „su kolektyvinės monografijos <...> [leidinys pagal LKI paraišką Nr. LEI-15184] išleidimo aplinkybėmis“ ir pateikta išvada dėl LKI „sprendimo minėtos monografijos leidybos paslaugas įsigyti ne pagal viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančius teisės aktus“.

VPT konstatavo, kad „nevykdydamas viešojo pirkimo procedūrų Leidinio [leidinys pagal LKI paraišką Nr. LEI-15184] leidybos ir spausdinimo paslaugoms įsigyti, LKI pažeidė [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo, redakcija 2015-07-02–2015-12-31] 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus bei neužtikrino 3 straipsnio 2 dalyje nustatyto viešųjų pirkimų tikslo siekimo“.

Išanalizavęs ir įvertinęs pareiškėjo, LKI, LKI darbuotojo, LMT ir VPT pateiktą informaciją, naujai paaiškėjusias aplinkybes, teisinį reglamentavimą ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius <...> yra valstybės pareigūnas, nagrinėjantis skundus, pranešimus ir savo iniciatyva atliekantis tyrimus dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų, įtvirtintų mokslo ir studijų institucijų akademinės etikos kodeksuose, pažeidimų“, Kontrolierius nustatė:

⁶ Čia ir toliau pabraukta – Tarnybos.

Dėl LKI ir LMT darbuotojų asmeninių ryšių

Pareiškėjas skunde nurodė, kad LKI darbuotojas galimai pažeidė akademinę etiką dėl jį ir LMT darbuotoją, kuris yra ir VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“ redakcijos narys, galimai siejančių asmeninių ryšių, t. y. LKI Akademinės etikos kodekso 6.1, 6.4, 7.3 papunkčius.

LKI darbuotojas, pateikęs LMT paraišką Nr. LEI-15184, patvirtino, kad LMT darbuotojas yra jo sutuoktinis⁷. Pagal LMT Nr. 4S-529 nurodytą informaciją, minėtam LMT darbuotojui nebuvo priskirtos funkcijos dalyvauti administracinio ir ekspertinio paraiškų dėl paramos leidybai vertinimo procedūrose. Tuo pačiu raštu LMT pateikė paramos leidybai paraiškų vertinimo komisijos, kuri be kitų paraiškų vertino ir LKI paraišką, narių sąrašą, į kurią minėtas LMT darbuotojas neįrašytas. Iš pateiktų duomenų matyti, kad LKI darbuotojo asmeninis ryšys su LMT darbuotoju neturėjo įtakos LKI paraiškos vertinimui.

LKI 2017 m. gegužės 15 d. raštu Nr. (1.8) S-152 „Dėl informacijos pateikimo“ paaiškindamas Partnerystės sutarties sudarymo aplinkybes nurodė, kad „partneriu šis subjektas [VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“] pasirinktas kaip reikiama patirtį turinti nekomercinė leidykla, kurios pagrindinės temos – filosofija, teologija, religijotyra, istorija, literatūros ir kalbos klausimai, menas, socialiniai mokslai, kultūros teorija, politika.“ Duomenų, kad LKI darbuotojas dėl asmeninių ryšių kreipėsi į savo sutuoktinį, LMT darbuotoją, Partnerio redakcijos narį, dėl Partnerystės sutarties sudarymo, nėra.

Atsižvelgiant į tai, kad LKI darbuotojo asmeninis ryšys su LMT darbuotoju neturėjo įtakos LKI paraiškai vertinti ir Partnerystės sutarčiai sudaryti, konstatuoti LKI darbuotojo akademinės etikos pažeidimus nėra pagrindo.

Dėl leidinio pagal paraišką Nr. LEI-15184 išleidimo

LMT 2015 m. spalio 14 d. paskelbė Tikslinį kvietimą, kuriame be kitos informacijos dėl paraiškų teikimo, nurodyta, kad „juridiniai asmenys, kurie atliks (atlieka) leidybos darbus ar paslaugas, nelaikomi partneriais, jų paslaugos perkamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu“.

Pagal minėtą kvietimą LKI darbuotojas 2015 m. lapkričio 30 d. pateikė LKI paraišką Nr. LEI-15184 gauti paramą lediniams išleisti.

LKI paraiškoje nurodyto leidinio (toliau – leidinys) išleidimo data – 2016 m. gruodžio 30 d. Šią datą LKI koregavo 2016 m. spalio 18 d. raštu Nr. (1.8) S-371 „Dėl finansuojamo leidinio publikavimo datos“ informavo LMT. Minėtame LKI rašte nurodoma, kad pirmas leidinio tomas bus išleistas 2017 m. sausio 30 d., o antras – 2017 m. spalio 30 d.

Kontrolieriui 2017 m. gegužės 11 d. raštu Nr. S-230 „Dėl informacijos pateikimo“ paprašius pateikti leidinio leidybos darbų užsakymą ir pirkimą patvirtinančiais dokumentais, LKI 2017 m. gegužės 15 d. raštu Nr. (1.8) S-152 „Dėl informacijos pateikimo“ paaiškino, kad „projektas [leidinys pagal LKI paraišką] buvo vykdytas pagal partnerystės sutartį su partneriu VšĮ „Naujasis židinys-Aidai“. Partneriu šis subjektas pasirinktas kaip reikiama patirtį turinti komercinė leidykla“ ir, kad Partnerystės sutartimi VšĮ „Naujasis Židinys-Aidai“ „įsipareigojo išleisti Leidinį, sumokėti išlaidas, tenkančias leidybai (pagal autorines ir paslaugų sutartis) (detaliau Sutarties 3.2 punkte)“. Pažymėtina, kad Partnerystės sutartį LKI vardu pasirašė LKI direktorė prof. dr. Jolanta Zabarskaitė. LKI direktorės

⁷ Kontrolieriaus sprendimo tekste „sutuoktinis“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

funkcijos, be kitų, yra užtikrinti, kad LKI „veikla atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymus, Instituto įstatus ir kitus teisės aktus” ir LKI vardu sudaryti „sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis“⁸.

Kontrolierius 2017 m. gegužės 19 d. raštu Nr. S-250 „Dėl skundo persiuntimo“ dėl galimų LKI viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimų leidžiant leidinį pagal paraišką Nr. LEI-15184 kreipėsi į VPT. VPT 2017 m. rugsėjo 29 d. Kontrolės skyriaus pirkimų vertinimo išvadoje Nr. 4S-3039 konstatavo, kad LKI „pažeidė [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo, redakcija 2015-07-02–2015-12-31] 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus bei neužtikrino 3 straipsnio 2 dalyje nustatyto viešųjų pirkimų tikslo siekimo“. Remiantis VPT išvada, LKI nevykdydamas minėtų viešojo pirkimo procedūrų ir savo nuožiūra pasirinkdamas Partnerį, tinkamai neužtikrino mažiausios galimos leidybos darbų / paslaugų kainos.

Pažymėtina, kad LKI Partnerystės sutartį sudarė 2015 m. lapkričio 27 d., o paraišką Nr. LEI-15184 LMT pateikė 2015 m. lapkričio 30 d., tačiau duomenų, kad LKI darbuotojas, teikdamas paraišką Nr. LEI-15184, žinojo apie Partnerystės sutartį, nėra.

Mokslo ir studijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte` nustatyta, kad „mokslas yra grindžiamas <...> akademinės etikos <...> [principu], o 4 straipsnio 2 dalyje, kad „Akademinė etika – visuma visuotinai pripažintų vertybių, užtikrinančių mokslo ir studijų proceso skaidrumą, sąžiningumą, teisingumą <...> tausų išteklių vartojimą“.

Atsižvelgiant į tai, kad LKI direktorė prof. dr. Jolanta Zabarskaitė, atsakinga už tai, kad LKI veikla atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymus, LKI įstatus ir kitus teisės aktus, pasirašė Partnerystės sutartį LKI vardu be viešojo pirkimo procedūrų organizavimo leidinio leidybos ir spausdinimo paslaugoms įsigyti ir taip tinkamai neužtikrindama mažiausios galimos leidybos darbų / paslaugų kainos, neatsakingai ir netausiai pasinaudojo LMT teikiamais materialiniais ištekliais, konstatuotina, kad nesilaikė Mokslo ir studijų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytų visuotinai pripažintų vertybių, kurios užtikrina skaidrumą, sąžiningumą, teisingumą ir tausų išteklių vartojimą, todėl pažeidė Mokslo ir studijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą akademinės etikos principą.

Kontrolierius, atsižvelgdamas į skundo aplinkybes, teisinį reglamentavimą ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 1 ir 5 punktais,

n u s p r e n d ė:

Informuoti pareiškėją, Lietuvių kalbos institutą, Švietimo ir mokslo ministeriją ir Lietuvos mokslo tarybą apie Lietuvių kalbos instituto direktorės prof. dr. Jolantos Zabarskaitės padarytus akademinės etikos pažeidimus.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius

Vigilijus Sadauskas

⁸ LKI direktoriaus funkcijos [žiūrėta per: <http://lki.lt/prof-dr-jolanta-zabarskaite/#1496343034626-71e9ab2c-8124>]. Žiūrėta 2017 m. spalio 18 d.